

Oglas, pripisana št. tiskara i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Nova predložba, oglas št. dalje se naplatom ili položajem pošt. stacionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod narudbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predloženika.

Tečaj: ba vrijeme neoplaćeni, neka to javi odgovarajućim u otvorenom pištu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvan napisu ne reklamira.

Cakornog računa br. 247.549.

Telefon tiskare br. 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rasti malo stvari, a nealgu sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Glavni urednik i izdavač J. Mahuša.

U nakladi tiskare Logje i dr. u Puli ulica Glavna 1.

Glavni suradnik prof. E. Hanić u Trzinu.

Rat na Balkanu!

Pula, 6. novembra 1912.

Golemi uspjesi, koje su savezne balkanske države postigle svojim uzrujem nad potkolonijalnim licačeljem, daju nasluđivati, da se rat na Balkanu bliža svome svršetku. Tako se očekuje, da bi se još koncem ovoga tjedna mogao rat svršiti slavodobitnim ulazom Bugara u Carigrad i padom Soluna u grčke i srbske ruke i Skadra u crnogorsku vlast. Time biti će za uvijek nepoželjna sudbina divlje Turadi u Europi, nepoželjna je krvavog i okrutnog polumjeseca sa Balkana, a slunit će jasno i jako sunce slobode svim narodima Balkana bez razlike vjere i plemena, plodno balkansko tlo biti će slobodno i otvoreno radišnim rukama i pretvoreno u plodovite oranice i vinograde, kao što će i neprohodne gore i šume biti otvorene i iskrene prometu i trgovini. Dugo i dugo željena zlatna sloboda otkupljena neizmjenom mučenikom krvlju obasjali će sav Balkan i njegove narode, koji će do vieka blagoslivljati pepeo svojih otkupitelja.

Bliža se dan, u koji će saveznici osloboditelji diktirati mir oholom i gordom mučitelju u Carigradu.

Crnogorska vojska.

General Martinović i princ Danilo još uvijek drže obkoljenim Skadar, koji se čvrsto drži i junački brani. Svi crnogorski odvratni i junački napadaji da zauzmu jake utvrde oko Skadra do sada su se izjalovili, premda su gradu nanijeli velike štode. Za zauzeće Skadra dolazi Crnogorcima u pomoć srbski general Zivković sa svojom vojskom i onom crnogorskog generala Vukotića, te će Skadar biti time napadnut sa svih strana i neće se moć održati. Kad se to zbude, vratit će tad crnogorska vojska svoju zadaću i pripojiti zauzete zemlje i uvesti crnogorsku upravu.

Iz Sandžaka novoparskog istjerali su Crnogorci i Srbi posvama Turke i uveli

neodjez arbakta a neodjez crnogorsku upravu i istetako pročislili su od Taraka zemlje sve do Prizrena, gdje je uvedena srbska uprava.

Srbska vojska.

Iza sjajne pobjede Srba kod Kumanova uljegie su srbske čete u Skoplje i odmarširale dalje prema Solunu. Prije nego prosljedimo sa napredovanjem srbske vojske, vrijedno je zabilježiti stogod o krvavoj bitki kod Kumanova. Ta bitka počela je 28. oktobra a trajala je neprekidno dan i noć do 25. oktobra u večer. Sam boj bio je jako krvav, jer su se junački borili na jednoj i na drugoj strani. Tu je Turaka koncentrirala svu macedonsku vojsku, preko 80.000 ljudi sa 800 topova, dok je Srba bilo znatno manje.

Bitka se raspamala odmah blesnom žestinom. Nakon izmjene pškaranja stigla je jedna srpska pukovnija do podnožja bregova, bacila se na arbananske mase, koje premda bijene od artiljerije nisu bile uzmaknule i napala ih bajunetima.

Nije moguće opisati bies ovog ponosnog i divljeg sukoba. Krv je tekla na potoke. Od srbskih bajuneta branili su se Arbanasi jataganima, kao mahnuti udarajući tim dugackim noževima. Bojna vika i urlanje mješalo se sa zveketom oružja. Kako su Srbi napredovali u ovoj ulju, tako su se Arbanasi, videći se izgubljenima, bacali na tlo medju gomila ljšina, valjali su se po krvi, da bi izgledali kao da su mrtvi, i kad su Sbi prolazili, ispaljivali bi na njih svoje kubure, hvatali su ih za noge i kotrljali su se sa palima kao zvieri, braneći se i navaljujući zubima i bodežima. Ali mah srbskih jurisa postajao je svo jači, potiskivao je ono malo ostalih na udaljenije uzvisine, gdje je opet počimala još tešća bitka.

Oko podne bila je bitka najveća. Srbska vojska nije imala protiv sebe samo divlje Arbanase, nego i kompaktne mase devilitih turskih vojnika. I ovdje su se povaljali jurisi na bajunete i ovako se ko-

načno svladali Turke i nagnalo u neuredni bieg.

Oko 4 sata po podne činilo se, da je svršena bitka — u kojoj neki srbski oficiri tvrde, da su čuli njemačke komande osobito kod baterija, od kojih je bila jedna obkoljena i uzeta na bajunete. Sve tri turske divizije bile su iztezele za drugim brežuljcima, krenući na cestu, koja vodi u Skoplje.

Srbi su se utaborili u zauzetim pozicijama i kopali šančeve u zemlji natopljenoj krvlju; ali prije nego je pala noć, pokušao je neprijatelj još jedan protunapad artiljerije i infanterije, koji mu nije uspio. Turski topovi bili su brzo usutkani. Srbska artiljerija je opet dobro pokosila turske pukovnije, koje su konačno morale uzmaknuti.

U toj bitki imali su Srbi oko 400 mrtvih i 4000 ranjenih, od tih 400 teško. Turci imali su 6000 mrtvih i dvostruki broj ranjenih, dok su na bojištu ostavili svoj artiljeriju, medju tom preko 200 brzometnih topova Kru i mnogo municije.

Iz Kumanova napredovale srbske vojske za bježenjem Turcima do Skoplje, kog zauzeće Srbi bez otpora. U tom gradu dočekana je srbska vojska velikim počastima. U subotu popodne došao je u Skoplje srbski kralj Petar u pratnji ministara i drugih državnih dostojanstvenika, gdje je bio svečanom načinom dočekan; tu su mu načelnici oblasti i pročelnici islama položili zakletvu vjernosti i odanosti.

Poljedonošna srbska armada krenula je iz Skoplja jedan odio prema Bitolju (Manastiru), drugi odio putem ravno na Solun, a treći veliki odio odmarširao je pred Drinopolje u pomoć Bugarima, koji objeđaju taj grad i onima što proganjaju Turke prema Carigradu.

Na Bitolj, gdje imade još ostatak turske vojske pod Zeki-pašom, raspšene kod Kumanova, ide s gornje strane srpska armada a s dolnje strane grčki odio vojske, koje obje će Turke stisnuti u klijšta i sasna-

unistiti, a onda će srbska i Grčka vojska zajedno marširati na Solun i na putu se združiti sa ostalim odjeljenjima arbakte i Grčke vojske, koji ravno i odjeljeno marširaju na Solun. Dapače nekoje viesti glase, da su Grci potukli Turke pred Solunom, što bi lahko moglo biti, jer u Solunu nema mnogo vojske. Što će donieti zadnje viesti, to ćemo donieti na koncu ovog opisivanja sa ratista.

Bugaraka vojska.

U zadnjem broju spomenuli smo, kako su Bugari upravu hametom potukli veliku tursku vojsku kod Lozengrada (Kirk-klidža) i potisnuli ostatak prema jugo-istoku — Carigradu. Ta turska vojska — još uvijek veliki broj od 200.000 vojnika — utaborila se i dobro učvrstila na dugačkoj liniji Lileburgas—Viza, gdje su čekali na Bugare. Tu su se u istinu sudarile obje vojske i zametnula se uzasna bitka, koja je trajala četiri dana. Bitka kod Lileburgasa je bila uzasna sa obje strane i zadala je Turcima strašan udarac. Na Bugarskoj strani vidjelo se mladih rekruta od 17 godina. Bugari su napali Turke sa neopisivom i strašnom silom. dočim su se Turci branili sa lavskom hrabrošću tako, da je od 90.000 Turaka zapadnog krila vojske palo njih 40.000, između kojih je bilo 20.000 mrtvih. Gubitci Bugara su takodjer veliki, te se računa, da je ta bitka bila jedna od najkrvavijih u novijoj povjesti. Turci su se morali pomaknuti u najvećem neredu iza malih fortica u Čataldzu, a glavni stan — zapovjedništvo vojske — premostih su u Chadem-kei, kojih 20 kilometara od Carigrada. Pošto su tvrdjave oko Čataldže zanemarivno i slabe a turska vojska razbijena na komade, ostaje tako Bugarima slobodan put do Carigrada. Sa svim tim turska će vojska pokušati, da se kod Čataldže opre Bugarima, ali neće uspjeti, jer porazom kod Lileburgasa odbučena je sudbina Turaka i time rat odlučen u korist saveznih balkanskih država. Zato je turska vlada iz toga

Zastupnik Vjekoslav Spinčić kod razprave proračuna c. i kr. mornarice u austrijskoj delegaciji dne 15. oktobra 1912.

(Nastavak.)

U praksi sve je tako uredjeno, da bivaju sinovi svake druge narodnosti u c. i kr. mornaričku akademiju lakše primljeni, nego li pripadnici hrvatske narodnosti.

Na svrši školske godine 1911. i 1912. dne 19. lipnja tek. god. položilo je 37 svršenih učenika c. i kr. mornarične akademije na Rieci prisegu na brodu „Kaiserin Elisabeth“, to su oti tako postali mornarični kadeti. Oj tih 37 sada pomorskih kadeta, budućih častnika, je samo i, velim jedan hrvatske narodnosti.

Po novinskim glasovima priglasilo se je za prvi razred početkom tekuće školske godine 6 ili 7 učenika iz Dalmacije. Oj tih bio je primljen samo jedan. Čitvo-

rica bili su već od lječnika zabačeni, jedan n. pr. s toga, jer je imao nešto pokvaren prednji zub. Pošto se je odbilo te stvari, i pošto je broj pitomaca prvoga tečaja bio pun, da se je primilo naknadno i prekobrojno, dozvolom c. kr. mornaričkog zapovjedništva 4 mađjarska učenika — da pak oni sa stope vode s vremenom ratove na moru.

Glje je tu pravdnost i zakonitost: Takav postupak djeluje u istinu demoralizatorno; tomu bi se moralo kraj učiniti. Reći će se možda, da se tako pristupa radi nedostatna posnanja njemačkog jezika. I to bi bila izlika za držati nav daleko. Da li svi znadu njemački? Ja nisam mišljenje, da bi se samo njemački imalo podučavati, odnosno da bi častnici morali znati njemački. Naš narod je stoljeća imao mornarice a da nije niko kod nje znao njemački. Danas ima svu silu naših ljudi koji zapovjedaju na trgovackim brodovima i koje je njemački car pohvalio,

a koji ne znadu njemački. Dok se ipak bude, pokazat će se osbiljnost pouke hrvatsko njemačkog podučaje, nebi se smjela vatskog jezika, jedva tad će se ta pouka kod ulaza u prvi tečaj zahtjevali mnogo ostiljno uzimati.

Kadeti sto izlaze iz c. i kr. pomorske akademije ne nauče se hrvatski ili jako malo. Kao kadeti imali bi polaziti tako znati hrvatski tečaj za konverzaciju, kakav obitaji kod evake eskadre. Voditelji i učitelji tih tečajeva, koje se polazi naredovito, često samo 3 do 5 njih, su častnici. Osim tih tečajeva za kadete obitaji u Puli, uz tečajeva za engleski i francuski jezik, tečaj za hrvatski jezik za stalne častnike. Ti tečajevi trajaju kakve pol godine od listopada do ožujka. Početkom se upite 20 do 25 častnika. Pošto su ovi zaposleni na brodovima ili izuze, polaze tečaj sve što duže sve manje. Ako ide dobro, polazi jih na svrši 10. Oj tih se ih oglaš 3 do 4 k ispitni, kod kojega se opet ispituje jednostavno pomorsko-tehničke izrase. Konačno obitaji još jedan hrvatski tečaj, uz talijanski, za pomorske

Negu reć će se, da se hrvatski jezik podučaje. Da vidimo gdje i kako.

Na c. kr. pomorskoj akademiji podučavao je hrvatski jezik do pred malo vremena jedan c. i kr. pomorski kapetan, sad podučuje jedan c. i kr. kometar. Častobojni, prvoga i osobno uzajem i poltujem, ali nit jedan nit drugi nisu nit stručno nit didaktički za podučavanje hrvatskoga jezika usposobljeni. Ako su za druge predmete namješteni usposobljeni profesori, kako ne bi bili i za hrvatski jezik, makar uz koj drugi predmet? Jedva tad kad to

poraz povela velike evropske države za intervenciju, koje su se i odazvale, o čemu poročio nije, ali Bugari malo mare za to, jer im je sve dotle ne udju u ratu, jer u ovom trenutku ništa...

slala je, svaka od spomenutih država po 4 do 5 ratnih brodova. U Solun postale su velavlasti, također po jedan ratni brod (od Austrije)...

roku svoju zadaću riješiti. Očekuje se dakle, da ćemo stupiti u godinu 1913. sa privremenim proračunom.

mimo njih sjetiti se svoje ratujuće braće na Balkanu i priskočiti u pomoć, koliko koji može. Pozivljemo s toga sve naše, da koliko tko može donese doprilože za našu ranjenu braću u našu Tiskaru, koja će novac isporučiti odbornu Hrvata i Srba u Puli.

ANONCI

Spomenuti smo u prošlom broju, kako grčka vojska prodire sa sjeverne strane u Epir i na sjevero-istočne u Tesaliju. Jedna divizija epirske grčke vojske zauzela je Prevezu, gdje su zarobili 450 Turaka i blokirala episku obalu do Valone, dok drugi dio prodire na sjever prema Bitolju gdje se Grci napasti Turke s dolje u Srbu s gornje strane.

U svom kritičnom momentu, kad balkanske države same obračunavaju sa svojom političkim i vojnim situacijama, a u civilnom životu se u svakom slučaju svršavaju, a u vojnom životu se svršavaju, a u vojnom životu se svršavaju...

Ovogodišnje drugo zasjedanje austrougarske delegacije sačinjavao je ovaj put dne 15. novembra u Budimpešti. Zasjedanje je bilo otvoreno u 10 sati ujutro, a predsjednik je bio kraljevski ministar vanjskih poslova, knez Thurn i Taxis.

Zanimljivo je imati razjasniti, da ne bi trebalo izgovori krijući istinu, naše države ne priobćuju predložak austrougarske delegacije, nego predložak austrijske delegacije, koji se zove "Križa" u Puli.

Grčka armada u Tesaliji pod zapovjedništvom prestolonasljednika Konstantina doprla je već do Janice, pred Solunom tu se našla sa 25.000 Turaka i zametnula bitku, koja je trajala tri dana. Grci su s velikim gubicima potukli Turke te ih razpršili i sarmim presjekli, put do Soluna od kojeg su udaljeni 8 ur luga. U bitci kod Janice zarobili su Grci Turcima 14 topova, 4 strojne puške i mnogo Turaka. Grci su još s druge strane Soluna (istočno) iskrcali na poluotok Kalikidiki svoje vojske, koja s te strane maršira na Solun, te će Grci biti već sutra u Solunu. Jedna grčka torpednjača provalila je jedne noći u solunsku luku i bacila na jednu turčku ratnu ladju, koja je bila usidrena, u luci dva torpeda te ju potopila.

Ipak se ufamo i zavjet je svih naših, da će pobjedonosno oružje balkanske naše braće i mimo zanovetanje "kulturnih vellesila" osvetiti stoljetne patnje svoje braće i pokazati zvierskom mučitelju Turčinu put u Aziju, kamo je civilizovana Evropa već davno morala protjerati tu divlju neman.

Naši ratni brod na Levantu. Na poziv Turke za posredovanje u ratu na Balkanu poslale su velike evropske države svoje brodogovije pred Carigrad i Solun, tobože za obranu Evropejce od pokolja Turaka u tim gradovima.

Obćina Kastav za ranjenu braću. Obćinsko zastupstvo u svojoj sjednici dne 31. pr. mj. glasovalo je 1000 K za Crveni Kret balkanskih naroda. Istoga dana odreklo se jednoglasno odštete žepnog troška za pristup k sjednici na korist iste svrhe, te je u to ime otpadajući iznos od 100 K ujedno sa prinosom obćine od 1000 K putem filijale Jadranske banke u Opatiji odpremljen braći u pomoć. Daljni prinosi sakupljaju se od 1. t. mj. u Kastvu i okolici i biti će istim putem bđpremljeni junacima Crnogorcem, Srbom i Bugatom. U prvi dan sabralo se K 234-85.

Kod Bitolja (Monastira) združile su se srbska i grčka vojska, te se očekuje svaki čas zauzeće tog mjesta. Na putu u Solun združile su se također srbsko bugarska i grčka armada, te zajednički marširaju na Solun. Očekuje se već sutra zauzeće Soluna i ulaz grčkog kralja u grad. Drino polje obkoljeno je sada sa svih strana i Bugari zauzeće već tri tvrđje, dok se glavna Bugarska vojska pred Cataldzom sprema na zadnju navalu proti Turcima i poći zatim ravno na Carigrad.

U izvanrednoj sjednici, koju je bio urekao predsjednik za ulorak dne 28. b. mj. u 8 sati pod večer, bjhaju izabrani sljedieći zastupnici u austrijsku delegaciju: Choc, dr. Kramerz, Günther, Langenhahn, Svetla, Soukup, Sméral, Pašek, Udral, Wolff, Bialy, Koritowsky, Lozłowski, dr. Kost. Lewickij, dr. Leo, prof Starbek, Ellenbogen, Jukhel, Rienössi, Schlogl, Taunenger, Fuchs, dr. Korosch, Prischlog, Dohernigg, dr. Sustarić, Isopeschul Grönel, Fr. Seidl, Seidel, dr. Masaryk, Tomášek, dr. Smödlaka, de Gasperi, Schopfer, Heubán, Fink, Spadaro, Fon i Pittioni.

Naša država je dala nalog ratnom brodu "Marija Terezija", koji je bio u Smirni, da odplavi odmah u Solun, kamo je pripisio u ponedjeljak o podne. U ponedjeljak u jutro odplavio je iz Pule punom parom ratni brod "Aspern" u Carigrad, a isti dan u dva sata po podne odputovao sa pred Dardanele (pred ulaz u Carigrad) također iz Pule ovi ratni brodovi: "Nadvojvoda Fran Ferdinand", "Radetzky", "Zrini", "Admiral Spaun" i razaraci torpeda "Wildfang" i "Uskok".

Upravno vijeće obćine Klana glasovalo je i odpremlilo 100 K a osim toga sakupilo se i odpremlilo iz Klane u istu svrhu K 209-94. Sakupljalo se i u Sv. Mateju a nadamo se, da će i drugod širom ciele Kastavščine. Hvaleć Kastavce pozivamo i ostala naše obćine u Istri i sve naše ljude, da se ugledaju u njih i čim prije priskoće ranjenu braću u pomoć.

Zadnje vijesti. Kod Bitolja (Monastira) združile su se srbska i grčka vojska, te se očekuje svaki čas zauzeće tog mjesta. Na putu u Solun združile su se također srbsko bugarska i grčka armada, te zajednički marširaju na Solun. Očekuje se već sutra zauzeće Soluna i ulaz grčkog kralja u grad. Drino polje obkoljeno je sada sa svih strana i Bugari zauzeće već tri tvrđje, dok se glavna Bugarska vojska pred Cataldzom sprema na zadnju navalu proti Turcima i poći zatim ravno na Carigrad.

U izvanrednoj sjednici, koju je bio urekao predsjednik za ulorak dne 28. b. mj. u 8 sati pod večer, bjhaju izabrani sljedieći zastupnici u austrijsku delegaciju: Choc, dr. Kramerz, Günther, Langenhahn, Svetla, Soukup, Sméral, Pašek, Udral, Wolff, Bialy, Koritowsky, Lozłowski, dr. Kost. Lewickij, dr. Leo, prof Starbek, Ellenbogen, Jukhel, Rienössi, Schlogl, Taunenger, Fuchs, dr. Korosch, Prischlog, Dohernigg, dr. Sustarić, Isopeschul Grönel, Fr. Seidl, Seidel, dr. Masaryk, Tomášek, dr. Smödlaka, de Gasperi, Schopfer, Heubán, Fink, Spadaro, Fon i Pittioni.

Jedna netaktilnost. Povodom proljevanja kvi na Balkanu, izdao je austrijski "Crveni Križ" proglas na sve narode monarkije za pomoć ranjenicima; Takav proglas daj je odbor "crvenog križa" u Puli otisnuti u mjestnom njem. i talijan. listu. Nisu zaboravili niti naš list te su i nama poslali da otisnemo proglas. Ali kako, jednostavno su nam dopisali list, "Il Giornale di Pola" da iz njega u hrvatskom jeziku priobćimo taj proglas. Naravno nas je takav netaktilni postupak uvrijedio i taj proglas nismo priobćili. Gospoda su mogla ipak imati toliko obzira i pristojnosti prema našem narodu u Istri, te nam poslati dotični proglas u rukopisu i naznačiti, da se prinosi mogu sljati i na naš list, kako je to rečeno u proglasu za spomenuta dva lista. Mi bismo bili, obzirom na humanitarnost i plemenitu svrhu, taj proglas priobćili i onda, da je bio pisan i u ne hrvatskom jeziku. U toj prilici bismo bili zaboravili na čas naše narodno stanovište samo da koristimo plemenitoj stvari.

Gosp. Tomo Bilek obć. liečnik u Podgrađu "Imenovan" je u sjednici obćinskog zastupstva u Kastvu dne 31. pr. mj. jednoglasno obć. liečnikom u Matuljama. Čestitam!

Posredovanje velavlasti. Iza poraza kod Lileburgasa Turška vlada zatražila je službeno od velavlasti posredovanje. Engleska, Francuska, Njemačka, Austrougarska i Rusija su se tom pozivu odazvale posilavši pred Carigrad svaka po jedan ratni brod (od Austrije brod "Aspern"), za zaštitu svojih podanika, ako bi Turci u Carigradu počeli klati Evropejce. Pred Dardanele pak po-

konstatuje, da se drancought kod nas doma grade. Odnosaji a e i kr. arsenala. Obzirom na odnosaje u c. i kr. arsenalu u Puli i na radnike zaposlene kod c. i kr. mornarice u obće, budi ml do zvoljeno dotaknuti se nekih pitanja, kojih se je dotaknuo moj prijatelj i lfig Mandić u vojnom odboru godine 1910. Izložiti ću jih u obliku želja i molim njegovu preuzivenost gospodina zapovjednika mornarice, da ih čim prije u obzir uzme. Većina tih želja bila je dana na znanje sa strane interesanata putem molbe na njegovu preuzivenost gospodina zapovjednika mornarice ili na zapovjedaletvo njezinog arsenala u Puli.

uvaženje. Brodogradilišnim radnicima u zavodu za municiju u Vallelunga bilo je metnuto u izgled priznanje doplatka radi osobitih obavljanja službe; do sad nije se u tomu obziru ništa učinilo. Draginski doplatka radnikom. Radi draginskih doplatka radnika kod c. i kr. vojske mornarice u Puli bilo je ne samo podneseno molba sa strane interesanata, nego bila je već godine 1909. pak godine 1911. postavljena rezolucija, ova posljednja od delegata dra Trešića, i ja bih molio, da se to pitanje u ruke uzme. Doplatka su ti radnici dobili godine 1909., kasnije već ne.

Pazinski kotar: Iz Pazina. Kako smo već javili, sabralo se u Pazinu K 1745-82 za ratujuću slavensku braću na Balkanu. Tu svotu poklonija ovi: Po 200 K Obćinsko glavarstvo Pazin, Podružnica Istarske posujnice Pazin; K 100 N. N.; K 83-42 djaci hrv. gimnazije u Pazinu; po K 50 dr. Šime Kurelić, odvjetnik i načelnik, dr. Đinko Trinajčić, odvjetnik, Anton Kalac, proš, Mandić Joip, obć. blag., Sverko Juraj, trgovac, Anton Bertosa, trgovac, N. N., N. N. za ublažiti rane; K 40 Ladavac

komisarijatne pilotke, po dva sata u tjednu dvie godine. I tu je uspjeh takav, da se većina komesara ne može razumjeti sa mornarima. Ni tu kao ni drugud ne podučavaju usposobljene sile. Toliko tečajeva sa tako malo ili ništa uspjeha; — i to sve jer se ne ča da melna na pravi temelj obuka u c. i kr. pomorackoj akademiji nit primanje u nju. A možete si misliti gospodo, kakav može biti odnosaj između častnika i mornara, koji su si tudji i koji se medju sobom ne razumiju.

Što hoće brodogradilišni radnici. Brodogradilišni nadradnici i radnici c. i kr. direkcije za opremu u Puli mole za povidjenje dnevalca, jednake onaj odobren radnika c. i kr. arsenala u Puli. Od 28. prosinca 1911. između delegacije dotičnu molbu, koja bijaše doprećena petičnomu odboru, i koja ovaj preporedu vladi za

Stavovi sa radnike. Tim u savezu stoji želja za izgradnjom stanova za radnike. Njegovo preuzivenost gospodinu zapovjedniku mornarice koji se sru tu pitanje; već je nekoliko lica u tu svrhu u proračunu to slobodno zemljišta kupljeno. Da sada se nije željelo ništa graditi. Bilo bi vrijeme, da se i sa gradnjom započne.

Promaknuće radnika. Posve je u redu, da bude sposobnost radnika odjućujuća kod njihova promaknuća u više plaćevne kategorije; ali ima još uvijek pritužaba, da kod promaknuća ne odlučuje uvijek sposobnost nego često projekcija sa strane majstora i nadmajstora. Molim i ja, da se ovim više brige posveti. Ne okrivljuje se častnike, nit zaповjednika, nego se jih molli, da isplaju što je na stvari i da stanu da put nevaljanom postupku.

Ješ njeke nepodobitine. I od braćavina tečajeva, usljed kojih se može kasnije u građanskoj službi namještanje dobiti, čini se, da se Hrvata dolabo drži. Uzima se radije mornare iz drugih pokrajina nego li iz naših. U mornaricim i građanskim školama u Puli nepodučaje se nit vjeronauka u materinomu jeziku učenika i učenica. Da između n. najnovije doba brodova koji nose hrvatsku imenu, to je poznato. Mnogi punavazni odnosa uže, da bi vodila, ako ne svi brodovi, imati biti godjeni u tuzemstvu. Zadevoletvom se

Većina tih želja bila je dana na znanje sa strane interesanata putem molbe na njegovu preuzivenost gospodina zapovjednika mornarice ili na zapovjedaletvo njezinog arsenala u Puli.

Stavovi sa radnike. Tim u savezu stoji želja za izgradnjom stanova za radnike. Njegovo preuzivenost gospodinu zapovjedniku mornarice koji se sru tu pitanje; već je nekoliko lica u tu svrhu u proračunu to slobodno zemljišta kupljeno. Da sada se nije željelo ništa graditi. Bilo bi vrijeme, da se i sa gradnjom započne.

Za stare provizioniste. Već početkom godine 1911. stavila je mornarica sekcija c. i kr. ratnoga ministarstva 35 postotna povisicu dohodaka starih provizionista u izgled. Čekalo se je samo za odobrenje obija vlada monarhije. U predloženom proračunu postavljeno je 48.000 K za stare provizioniste od 1. siječnja tekuće godine; a ja molim visoku delegaciju, da tu stavku prihvati, i to ne možda samo od 1. studenoga dalje, nego sve od 1. sječnja tekuće godine. (Svršit će se.)

ANTIRADIC
ANTISPLJET

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
 Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14.
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
 Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
 Predaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
 Poslužba brza i točna.

Primili smo u komisiju od
dr. Ivan Zuccon
Zbirka zakona

potrebnih u javnom životu u Istri i druguda.
 Cijena 2 K bez poštarine. Naručbe prima
 Tiskara, knjigoveznica i papirnica
LAGINJA i dr., PULA
 ulica Giulia br. 1.

OLOVKE
 u korist družbe sv. Cirila i Metoda dobivaju se u tiskari LAGINJE i drug. u Puli ulica Giulia 1.
 na cijen od 1 do 10 para.

JEFTINO I BRZO.
CEDULJICE
 sv. ispovjed i pričest izrađuje
NARODNA TISKARA LAGINJA i dr. PULA
 VIA GIULIA 1.
 JEFTINO I BRZO.

PEČATE
 iz GUME izrađuje tiskara
LAGINJA i dr.
 Via Giulia 1. - Pula - Via Giulia 1.

POZOR RODOLJUBI!
ZANJEVAJTE POSUDA
NASE IGRACE KARTE
PRIMORKA
PRIDAJU SE U TISKANI PAPIRNICI I KNJIGOVEZNICI LAGINJA I DR. PULA

Od 1878! --- Posuda čuveni glasoviti objavljeni domaći lek. ---
 Kod većih naručbi znatan popust.

Ljekarnika A. THIERRY-a balsam
 Jedino pravi sa zelenom duvnom kao zaštitna marka. Zakonom zaštićeno.

Thierry-sva jedino prava confijoljaska mast
 sigurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, otaklina, ozleđa, upala, abscesa odstranjuje sva strana ljesea, koja su došla u ljelo pa često predusretno operacije, koje su sa bolima ukopane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posudo stoje K 3,60.

Alcin schler Balsam
 von der Schilddrüse (Schilddrüse) A. Thierry in Pragrad
 Istarska Ljekarna "K. Agostin Števan" A. THIERRY-a u PRAGRAD, Hrvatska. --- Dobiva se u svim većim Ljekarnama. Na veliko u Ljekarn. drogerijama.

SVOJ K SVOMU!

TISKARA I KNJIGOVEZNICA LAGINJA i DR.
 ULICA GIULIA 1. PULA ULICA GIULIA 1.

preporuča se za
tiskarske, knjigoveške i galanterijske radnje.
Solidna izrađba pečata iz gume.

Imade u zalih
 tiskanice i knjige za p. n. obćine, crkve, škole i odvjjetnike, posujilnice i konsumna društva, trgovačke knjige, pisanske za škole, kao i sve pisarske i risarske potrebitine.

NAJBOLJI ŽITNI MLINOVI,
 parni strojevi, motori, gospodarski strojevi, u najboljoj izradbi i najjeftinije izradjeni; priredjeni za svako tlo.
 Mnoga poduzeća po nama uređjena u prometu.
 Posude, preoradje na zahtjev, badava i bez poštarine od tehničke poslovnice
EMANUEL I OSKAR KRAUS,
 TRST, Via San Nicolò 2b.
 Dobivaju se podupne opreme za sva obrtnička i industrijska poduzeća.
 Dopolovanje: hrvatski, slovenski, njemački i talijanski.

Austro-hrvatsko
 parobrodarsko društvo na Dunavu i Panu.
 Kaptolniski i Panu.
 Vlastito odpravnstvo na Rieci, Riva Cristoforo Colombo.
Plovitbeni red
 vrijedi od 1. listopada 1924 do...
Pruga: Puna-Rijeka

Svaki dan	Odl. Dol.	Postaja	Dol. Odl.	Svaki dan
5.45	odl.	VRJENKA	dol.	4.50
6.00	dol.	Krk	dol.	4.35
6.10	odl.	Glavotok	dol.	4.25
7.00	odl.		dol.	3.40
7.05	odl.		dol.	3.35
7.25	dol.	Malinska	odl.	3.0
7.45	dol.		odl.	2.55
8.20	dol.	Omišalj	odl.	2.10
8.35	odl.		dol.	2.5
9.30	dol.	RIJEKA	odl.	12.55

Uvjeto pristajanje u Mirisama i Torkalama.
Pruga: Rijeka-Nerezine.

Poned.	Četvrt.	Postaja	Utork.	Petak
prje pošte	prje pošte		po pošte	po pošte
10.15	7.55	VRJENKA	4.25	4.55
10.50	8.10	Opatija	4.15	4.15
11.20	8.20		2.55	2.55
12.20	8.50	Bali	2.45	2.45
1.20	10.40	Marg	1.55	1.55
1.30	10.50		1.45	1.45
2.10	11.30	Krk	1.05	1.05
2.20	11.40		12.55	12.55
	prje pošte		prje pošte	prje pošte
	1.40	Balkanova	11.25	11.25
	1.50		11.15	11.20
	2.30	Lopar	10.10	
4.20	3.45	Rab	10.05	
4.30	4.00		9.35	9.05
4.55	4.25	Lun	9.05	8.35
5.00	4.30		8.90	8.30
6.10	5.40	Veli Lošinj	7.90	7.90
6.20	5.50		7.10	7.10
6.30	6.00	Mali Lošinj	7.00	7.00
6.40	6.10		6.50	6.50
7.30	7.00	NEREZINE	6.00	6.00

*) Luka Sv. Martin.
 Uvjeto pristajanje u Pusti i St. Bakli
Brza pruga: Rieka-Opatija-Lovran-Rab

Svaki Srijedu	POSTAJA	Svaki Srijedu
prje pošte		prje pošte
7.35	VRJENKA	7.30
8.10	Opatija	6.45
8.20		6.35
8.35	Lovran	6.20
8.40		6.10
19.30	Rab	6.30

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Lošinjvelli

Svake Nedjelje	Odl. Dol.	Postaja	Dol. Odl.	Svake Nedjelje
prje pošte				po pošte
7.35	odl.	VRJENKA	dol.	9.20
8.10	dol.	Opatija	dol.	8.45
8.20	odl.		dol.	8.35
8.35	dol.	Lovran	dol.	8.15
8.40	odl.		dol.	8.10
1.25	dol.	LOŠINJVELI	odl.	8.50

Uvjeto pristajanje u Malomolajama i Luka sv. Martin.
Pruga: Baska-Puna-Rijeka

Svaki Četvrti Subotu Nedjelju	Odl. Dol.	Postaja	Dol. Odl.	Svaki Četvrti Subotu Nedjelju
prje pošte				prje pošte
4.30	odl.	Baska Puna	dol.	4.20
5.30	dol.		dol.	4.50
5.45	odl.	Rijeka	dol.	4.50
9.30	dol.		dol.	12.55

Uvjeto pristajanje u Staroj Bakli.
Pruga: Vrbanj-Sv. Martin-Sko-Crikvenica.

Svaki dan	Odl. Dol.	POSTAJA	Dol. Odl.	Svaki dan
prje pošte				prje pošte
6.30	odl.	Vrbanj Sv. Martin	dol.	4.15
6.45	dol.		dol.	4.10
6.50	odl.	Ško	dol.	3.30
6.40	dol.		dol.	3.30
7.00	dol.	Crikvenica	dol.	3.00

Pruga: Crikvenica-Rieka.
 Svaki utork.
 7.15 pr. p. odl. Crikvenica...
 9.15 pr. p. dol. Rieka...